

Pátek

LIDOVÉ NOVINY

Gabina Fárova
Sága mého rodu

Když se díváte po ránu do zrcadla, vidíte svoji maminku?

Podobám se jí asi čím dál víc – nezávážně na mě koukal Radvan Pácl v divadle Kolowrat a řekl: „Promiň, úplně mně ukápla slza, vypadáš, gestikuluješ, mluvíš jako tvoje matka.“ Sestra Isabela je spíš po tátovi.

Jak vypadal táta?

Skvěle. Vysoký chlap a měl svůj styl. Nechával si šít u krejčího Hromádky a platil mu za to – jako další výtvarníci – obrazy. Krejčí Hromádka měl pěknou sbírku, kterou nám půjčil na výstavu do Jízdárny Pražského hradu. Táta si držel svůj druh elegance, chodil v saku, kravatě, v sedmdesátých letech v roláku. I máma byla hodně elegantní.

Vašeho tátu provází pověst nejen mimořádného výtvarníka, ale taky legendárního bohéma.

Táta byl rozšafný chlap... Už je to dvacet pět let, co umřel, bylo mu šedesát dva a mně v té době pětadvacet. Našel ho soused pan Zálešák samotného v jeho slavném vinném ateliéru, mrtvice a infarkt najednou. Odešel okamžitě. Krásná smrt.

Myslíte na něj, na mámu?

Když táta odešel, nemožná jsem dlouho poslouchat džez, který u nás hrál pořád. Vůbec jsem nepochopila, kam šel, proč zmizel. A když zmizela máma, to je teprve tři roky, neměla jsem najednou kam zavolat. Bez rodičů je smutno. Bylo mi líto, že to máma měla složitý – umírala dlouho.

Jak se ti dva seznámili?

Na bijáku v Sokolovně na Spořilově, kde zrovna vyrostla příměstská čtvrť rodinných domků. Tam se nastěhovali tátovi rodiče, máma tam bydlela u svých tetiček. To muselo být v těch třicátých letech skvělé místo. Mezi sousedy byli lidé, kteří tvořili jádro skupiny Spořilovští surrealisté, jako Zbyněk Havlíček, Rudolf Altschul, Robert Kalivoda a připojil se k nim i táta.

A maminka asi taky, když vzpomíná, jak potkala Libora Fáru: „Když jsem viděla jeho obraz Dvě tváře (Deux visages), říkala jsem si, ten bych chtěla mít – a jeho autora taky.“

To byla velká láska. Celoživotní. Žili a pracovali spolu v jednom ateliéru strašně let, a i když máma s tátou od roku 1982 nežila, stále se navštěvovali, nějak tak spolu zůstali. Myslím, že byli pro sebe stvořeni. Osudová láska. Táta byl bohem, asi to pro mámu

nebylo jednoduchý, ale jejich vztah musel být neuvěřitelně silný – setkávali se v práci a hodně si od sebe brali, rostli jeden do druhého. A ten obraz Dvě tváře namaloval táta právě na Spořilově, kde se začal taky přátelit s Medkovými, s Istlerem...

Tam měl svůj první ateliér?

Takový malinký, dneska v tom domě o třech místnostech bydlím já s dětmi. Odtud se vydávali na výlety, četli spolu, poslouchali hudbu, s Istlerem malovali

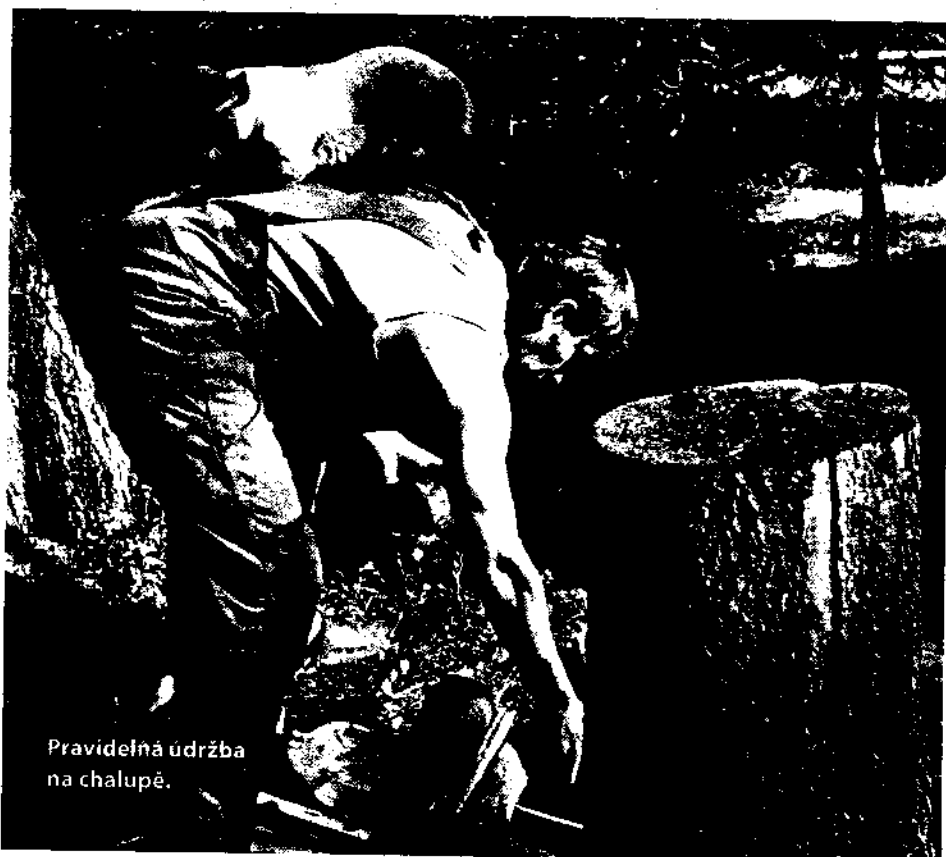
společně obrazy, každý jednu polovinu, Emila Medková je dokumentovala, ale obrazy se nezachovaly, byli dost výbušní a většinu zničili.

A pak, když se jim narodila Isabela a vy?

To už žili na Vinohradech, kde měl táta ateliér po divadelním architektovi panu Nývltovi. Padesát čtyři čtverečních metrů. Když jsme se se sestrou narodily, rodiče nám dali postýlky pod schody, a když jsme začaly chodit, přestěhovali nás na balko-

Fárovi si vedle pověstného ateliéru vybudovali půdní byt.

Pravidelná údržba na chalupě.

nek. Do ateliéru se vcházelo malou před-síní, tam měla máma kuchyňku. Takhle jsme žili do mých šesti let. A protože táta i máma byli hodně organizovaní, měli paní na hlídání, ta nás vzala každý den na dvě hodiny dopoledne a na dvě hodiny odpoledne ven – a rodiče na ty dvě hodiny přestavěli ateliér pro potřeby své práce. Jak jsme rostly, maminka viděla, že už nám ateliér na žití a práci nestačí, vybudovali tedy z vedlejší půdy – přímo naproti ateliéru – družstevní byt. Tam byl domov

a táta měl dost místa v ateliéru pro sebe. Ale fungovali jsme společně.

Ateliér existuje dodnes?

Bohužel ne, po smrti táty jsem tam měla svůj fotoateliér, ale po restitucích jsem o něj přišla.

Škoda, ten by mohl vyprávět.

To jo. Pořád u nás někdo byl. Táta miloval džez, od něj se odvíjela i jeho tvorba. V roce 1968 vystupoval v Lucerně Duke

Ellington, táta mu daroval svoje „dřevo“. Kamarádil se s Hulanem, se Stivínem, s Viklickým, s Velebným s Lacem Děczím. Když do Prahy přijelo Surman trio, což je free džez, který tady nebyl často k vidění, po koncertu přišel John Surman s basistou Barrem Phillipsem a Stuem Martinem do tátova ateliéru... Každá tátova aktivita se dotkla vinohradského ateliéru.

Kde se pilo...

... ale taky vařilo. Táta jednou nebo dva-

krát za měsíc uvařil na pondělí polévku, což byla strašná procedura, vařil ji někdy i dva dny, až v ní stála lžice, a přicházeli na ni jeho kamarádi. Máma vařila klasická jídla. A ráda, každý víkend. Jednou k nám přijel na chalupu svým „broukem“ vyhublý režisér Juráček se svou Daňou, máma nelenila, upekla kachnu, ze dvou kil knedlíky a kopu zelí... Po obědě byli všichni odrovnaní a návštěva byla zářmovaná úspěchem s kačenou.

V Juráčkově skvělém filmu *Případ pro začínajícího kata* dokonce váš tatínek hrál.

To jo, ale ne nějak významnou roli, taky ve filmu *Postava k podpírání* nebo ve filmu Jana Němce *Mučedníci lásky*. Hrál i v divadle, táta dělal strašně moc věcí, ale všechny spolu nějak souvisely. On si to málokdo možná uvědomí, ale tátovo dílo zná skoro každý – udělal přes tři stovky knižních grafík – edice 3x, *Hudební profily*... Když přijdu k někomu na návštěvu, najdu v knihovně tátovu práci skoro určitě. Vytvořil logo Činoherního klubu nebo Divadla Na Zábřadlí, která dodneška zůstala.

Jaká je vaše první vzpomínka na tátu?

Vzpomínka skvělá: divadelní kostymérna a šíjí se kostýmy. Co si holka může víc přát!

On byl vlastně scénograf...

... a vytvořil 45 scénografií. Do svých scén pak odnášel i věci z domova, židle, skleničky, co potřeboval. Takhle se seznámil i s Václavem Havlem. Táta hledal pro svoji scénu obrovský koberec a někdo mu řekl, aby se obrátil na Václava Havla. Dostal koberec z Lucerny, na kterém tancovala Josephine Bakerová, a od té doby se přátelili. Jedno z velkých tátových přátelství. Svět mých rodičů byly samé vzácné duše.

Jaký byl táta?

Velice systematický, ráno vstával v šest hodin, došel pro pečivo, uvařil nám k snídani kakao, přelával ho pak z hrnku do hrnku a vyprávěl o psovi, který tak zbožňoval kakao, že ho chlemtal z vroucího kastrůlku, přitom hrozně vil, jak ho to páliho, ale nemohl se odtrhnout. Na chleba vidličkou namaloval obrázek do másla. Jeho systematickost mu dovolila, že mohl udělat tolik věcí.

Bohém a systematický – zvláštní spojení.

Byl ohromný. V sedm odešel do svého kouta a tam do deseti ořezával obtahy knih, které graficky upravoval. Po práci vždy

pečlivě vyklidil ponk, i když před hodinou vedle něj ležela metrová vrstva odstřížků. Všechno na stole si krásně srovnal do pravého úhlu a mohl odejít do tiskárny pro další materiály, případně do kostymérny, aby dohlédl, jak šíjí kostýmy podle jeho návrhů. Po obědě si dával siestu, protože pracoval dlouho do noci. Večer chodil do divadla a pak měl do čtyř do rána čas na svoji volnou práci. Když jsme po tátově smrti zpracovávali jeho monografii, jenom technický rejstřík obsahuje 32 stran... On toho stihl udělat opravdu mnoho.

Zůstala vám po otci jeho korespondence?

Tu máme, i dopisy, které si psal se svojí maminkou, měli se hodně rádi. Ale lidi si ho pamatují naživo. Táta málo mluvil, jen občas něco pronesl, a pak to nikdo nezapomněl. Nedávno jsem slyšela Krampola, jak citoval mého otce. Seděli v putyce a za tátou přišel nějaký pán a říká mu: Tak vy jste ten umělec? A můj otec odpověděl: No, umělec je ten, kdo dovede vychcat do sněhu portrét Lenina, a ještě mu poslední kapkou udělá slzu v oku. Pořád si říkáme s tátovými přáteli, že uděláme Fárův

GABINA FÁROVÁ (1963)

■ Fotografka, dcera výtvarníka Libora Fáry a historičky umění Anny Fárové. Vystudovala fotografii na grafické průmyslové škole a FAMU.

■ Od roku 1992 je na volné noze. Svoji volnou tvorbu radí do větších sérií. Vystavuje doma i v zahraničí.

■ Její fotografie jsou zastoupeny v několika světových sbírkách a ve sbírce PPF.

■ www.gabinafarova.com

■ Sestra Isabela je sochařka a malířka.

slovník – on i sám sebe nazýval Libor Fára puntík čára. Když s někým telefonoval a už ho to nebavilo, řekl: Vypněte,

S Václavem
Havlem se Libor
Fára seznámil přes
koberec.

meziměsto! Měl svoji terminologii, takový rychlý glosátor.

Zažila jste s rodiči tu městskou banálnost, kdy rodiče vezmou děti na zmrzlinu, na Matějskou, na procházku na Petřín?

Táta mě doprovázel jako malou do přípravky na balet, bral nás na džezový koncert. Banality se děly na chalupě, když jsme koukali do krbu, chodili do lesa. Ale táta byl výborný kreslíř, tak nám kreslil – jednou linkou namaloval třeba koně, od ocasu přes kopyta k hlavě a nezmýlil se. Kůň, který vyskočil z pohádky.

Byla jste výstřední rodina? Jak vás vnímaly děti ve škole?

To bylo tragický. Máma nám vozila oblečení, když jako kurátorka jezdila po světě, a my jsme se sestrou měly londýnskou módu, to děti neskousávaly. Nemám moc dětských vzpomínek. Byli jsme disidentská rodina, máma podepsala Chartu a já jsem vlastně ani nevnímala své spolužáky ve třídě, kamarádila jsem se s Viktorem Karlíkem, Márou Hlupým, Jáchymem a Filipem Topolovými... Dělali jsme byto-

vé výstavy, jezdili jsme na koncerty Psích vojáků třeba. Škola pro mě nebyla důležitá, jen jsem tam docházela.

Rozuměla jste tomu, že se rodiče rozešli?

Už jsem měla svůj život, bylo mi osmnáct. Nemohla jsem do toho zasáhnout.

Bylo to kvůli tomu, že táta pil?

Nevím, některé závislosti se dají vyléčit, ale táta byl uragán, ten by to asi nechtěl. Myslím, že pil kvůli relaxu, aby přežil sám sebe. Kdekdo má s tátou vzpomínky spojený s alkoholem, ale mně se o tom nechce mluvit.

Když jste se rozhodovala pro studium fotografie – to ještě táta byl?

To jo, když jsem začínala, zvětšovala jsem u něj v ateliéru a nepovedený fotky zahazovala do koše a on si z nich bral útržky a lepil si je do svých koláží, až z mého autoportrétu vznikla série Gabona – on měl fotky rád. Fotka byla průvodní věc jeho prací.

Celé rodiny!

No jo, máma sice vystudovala dějiny umění, ale určující pro ni bylo setkání s Maxem Ernstem v roce 1954. Ukázala mu svůj

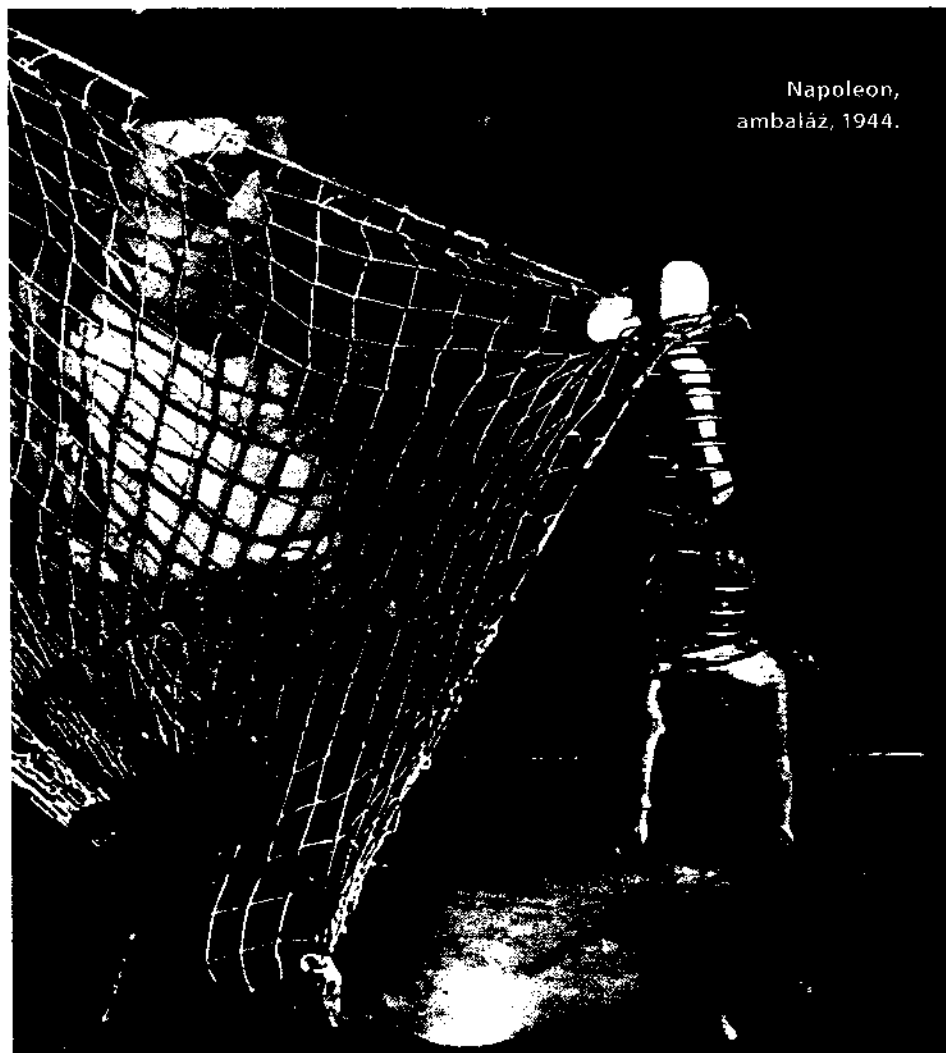
projekt monografií, on jí nabídl manželství, ale máma už znala Fáru, tak navštívila Henriho-Cartiera Bressona a napsala monografii o něm.

Naučila vás maminka, rodilá Pařížanka, francouzsky?

Ne, máma ne, ale dala mě do školy, kde jsem se francouzsky naučila. Ale její matka, moje babička, je narozená ve Francii, a když jsem za ní přijela do Francie, vyučovala mě francouzštinu. Nepromluvila na mě slovo česky, myslela jsem, že ani žádné neumí. Ale jednou, to už mně bylo třicet let, přijela do Prahy a šly jsme do Demínky na oběd. Babička si ode mě nechala přeložit celý jídelní lístek, řekla, abych jí objedнала kachnu, a když přišel vrchní, podívala se na něj šibalsky a česky mu řekla: A je kachnička dobře propečená? Protože já špatně koušu.

Táta mluvil francouzsky?

Kdyby tu byl, řekl by: Kolik umíš jazyků, tolikrát si můžeš vylízat... Uměl se dorozumět několika jazyky, ale překládat by nedokázal.

Napoleon,
ambaláž, 1944.

Přesto toho po něm hodně zůstalo – maminka mu ve svém krásném domě ve Slavonicích uspořádala prostor pro jeho díla a pravidelné výstavy – ještě to žije?

Dům je pořád krásný, Isabela tam udělala minulý rok Jahodový koncert, v srpnu výstavu z kolekcí tátových sběratelů – s tím začala máma, osmkrát je pravidelně opakovala a pokaždé vybrala z tátovy tvorby nějaké zaměření.

Jezdíte do Slavonic?

Ani ne. Sestra žije kousek odtud, v Mařízi, ale já jsem prostě Pražák, mám Slavonice ráda, ale na venkov bych se stěhovat nechtěla.

Pro fotografku by to mohlo být zajímavé.

Tomu se nebráním, ale žiju radši ve městě.

Bývala jste dost často objektem fotografů?

To se stalo nějak tak, že jsme chodily se sestrou jako modelky předvádět na autorské přehlídky na Bertramku, které pořádala Dagmar Březinová. Tam jsem se seznámila s Danielou Vašátkovou, která dělala manekýnu, také návrhářku, a k tomu fotila.

To ona vás přivedla k Tarasu Kuščínskému?

Ano, Daniela. Vdávala se do Spojených států, a když jsem jí nafotila svatbu a nesla jí fotky, řekla: Ty musíš stát Tarasovi jako model, nemá za mě náhradu. Já jsem sice Tarasovy fotky moc neznala, ale když jsem je viděla, říkám si, že sice jako Dana Vašátková nevypadám, ale přece jen jsem za ním jela na jeho chaloupku a tam jsme udělali první akty.

Měla jste problém s nahotou?

Asi ne. Nahota je podstatná.

Byla podstatná i ve vaší sérii tetovaných vězňů z Valdic z roku 1990?

Tam nešlo o nahotu, fotila jsem tetování vězňů a hořt některý bylo pod oblečením. Je pravda, že v té sérii mám muže, kteří jsou nazí, ale tetování nemají. Postavila jsem si ateliér v jedné cele a měla jsem jen limitovaný čas. Vzniklo to spontánně. Ale nahota je důležitá. Když při focení portrétu používám nějaké atributy, ty něco řeknou i o modelu, ale nahý model musí říct něco sám – to je to zajímavé na aktu...

... který fotíte i na zakázku.

Fotím. Většinou jsou to ženy, které chtějí dárek pro manžela. Pro ženu je důležité zaznamenat tu chvíli, kdy je krásná. Myslím, že to je nádherné a vždycky se to dělalo,

Fotív obraz Dvě
tváře Annu nadchl,
stále jako jeho
autor.

Co máte po tátovi, kromě genů?

Předmět? Táta byl speciální, neměl rád prstýnky, náramky, dokonce mi zakazoval se líčit. Po tátovi mám nůžky, se kterými denně stříhal papír. Jsou stále ostré a špičaté. Také sbírku dřevěných a kovových ramínek, ta měl nejradši, skládal z nich objekty. Taký mám po tátovi africký buben ze

zubří kůže, který přivezl z Afriky mámin bratr Miloš, byl letec v Británii za 2. světové války, jeho manželka Joyce radila Honzovi Svěrákovi u filmu Tmavomodrý svět. Ale táta si na předměty nepotrpěl. Jak byl systematický, zbytečných věcí se zbavoval – když viděl, že jsme si s nějakými hračkami přestaly hrát, vyhodil je, a hotovo.

buržoazní rodiny si nechávaly od slavného malíře vyobrazit ženu, která byla v jejich rodině. Copak vy nemáte své akty?

Ne, ne, jsem v tom stydlivá.

Já jsem to ze začátku brala ze zvědavosti, jak mě vidí... Třeba budu v příštím životě tak pruderní, že se nikdy nesvléknu. Teď to vidím na svojí dceři, která by nestála modelem ani na portrét, ta to má ujasněné.

Možná nechce být interpretovaná?

Spíš ji otrávil, když jsem ji fotila na reklamu.

Bývají při focení aktů trapnosti?

Ani ne. Jednou jsem dělala kalendář, taky na zakázku, a dala jsem dohromady partu nemoделek a musím říct, že pro některé to byl způsob terapie. Když jsem je oslovila, nevěřily, že to myslím vážně. A nakonec měly radost a přijaly se takové, jaké jsou. To dělá radost zase mně.

Fotila jste někdy rodiče?

Tátu i mámu jako školní práce. Párkrát

jsem mámu vyfotila reportážně, třeba když pozvala Jana Saudka k nám na chalupu a stříleli z pistole, ale to jsou rodinné záležitosti. Ale táta to měl rád, nebo mu to bylo spíš jedno, dělal si u toho svoje věci.

Máte nějaké plány, sny?

Toho je tolik, ale já je nebudu říkat, nebo to zakřiknu. Teď si přeju, aby měl táta výstavu v Praze, když je to 25 let, kdy s námi není. Byla nedávno v Mikulově, v nádherné galerii rodiny Závodných.

Jste taky tak systematická jako rodiče, ráno vstanete...

Snažím se o to. Do pravého úhlu ale nic nesrovnám jako můj táta.

Takhle systematický je - tedy byl - i Václav Havel?

B-y-l, že jo... mě se to taky dotklo, když zemřel, on byl součástí mého života. Ve fotkách, všude. Když se mi narodil Matyáš, vezla jsem mu ho ukázat do Lán, aby viděl malého Fáru, udělal si čas, sešli jsme se v parku, tak normálně. On tady udával

takovou normu, hranu, kam až jít, teď všechno nějak vlaje.

Máte štěstí, že jste potkala a vyrostla mezi tak zajímavými lidmi.

To mám, jen je těžký obstat, protože jsem stále dcera Anny a Libora Fárových, ale je to krásný dar. Teď žiju v místě, kde bydlely už dvě naše generace, dá se koukat do přírody - vidím veliký Baumax. Praha je v tomhle nelítostná. Táta by se zbláznil, kdyby se prošel po ulicích. On, takový purista, by narážel na ty zbytečný reklamní propriety. Taky jsem si říkala, jak by vnímal revoluci, které se nedožil.

Byl v minulém režimu nešťastný?

Táta nebyl chartista, on byl dělník umění, cválal ve svých vyjetých kolejkách a myslím, že by ho žádná změna nebavila. Žil ve svém poklidném světě, kdy mu bylo jasné, co se může a co ne. Revoluce by mu ale dala jednu velkou věc: místo kufříku s džezovými deskami by určitě zaplnil celou stěnu džezovými cedéčky. A mohl by donekonečna poslouchat své miláčky. ●

komerční prezentace

Elektřina. Spotřebujeme jí více

Jak se bude vyvíjet spotřeba elektřiny a jakými zdroji v budoucnu nahradíme docházející tuzemské zásoby hnědého uhlí, jsou dvě zásadní otázky, na které se snažili odpovědět odborníci na první ze série energetických konferencí Institutu pro veřejnou diskusi s názvem Zdroje vs. spotřeba.

Možnost vyjádřit se k těmto otázkám měli v rámci ankety i všichni účastníci konference z řad energetiků, zástupců českého průmyslu i odborníků na životní prostředí. Z ankety vyplynulo, že navzdory předpokládaným úsporám ve spotřebě převládá názor, že spotřeba elektřiny v budoucnu poroste, a to především díky očekávanému oživení ekonomiky a s tím spojenou zvyšující se životní úrovni obyvatel ČR. „Očekávám mírný růst spotřeby ve vazbě na mírný růst HDP,“ zněla například odpověď člena představenstva Spolchemie Jana Schmidta. Přesný vývoj je ale obtížně předpověditelný. „Předpokládám růst, ale vzhledem k nejistému vývoji globální ekonomiky a především ekonomického výkonu Německa je těžké ho odhadovat,“ uvedl Viktor Holý, ma-

nažer poradenské firmy Energomonitor, která se zabývá úsporami energií. V konfrontaci se skutečností, že ČR brzy začnou docházet zásoby uhlí, se pak naprostá většina vyslovila pro větší podíl jádra na výrobě elektřiny. „Hlavní pilíř bude jádro jako relativně čistá technologie, kterou technický pokrok činí i bezpečnější,“ myslí si například Dan Michal, partner společnosti PBA Group, která radí v problematice podnikání v EU. Obchodní zástupce Strojexportu Jiří Vajda je také přesvědčený, že dominantní bude jádro. „Nevidím u nás žádný jasnější trend,“ dodal. ●

DISKUTUJTE O ENERGETICE

Na anketní otázky odpovídali účastníci odborné konference Institutu pro veřejnou diskusi o dalším směřování české energetiky s názvem Zdroje vs. spotřeba. Ta je součástí cyklu konferencí Energetická bezpečnost ČR.

Další konference IVD s podtitulem Je elektřina hlavním energetickým zdrojem budoucnosti? proběhne v září 2013. Zájemci o účast nalezou více na www.ivd.cz.

ZEPTALI JSME SE TAKÉ ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ

Myslíte si, že spotřeba elektřiny v příštích 20 letech poroste?

Eva Pilarová

„Jsem přesvědčena, že v našem přetechtovaném světě se bude spotřebovávat stále více elektřiny, protože je nás na naší planetě čím dál víc.“

Pavla Charvátová

„Ve vyspělých zemích se podle mě spotřeba elektrické energie určitě bude zvyšovat. Lidé si kupují stále větší množství výrobků, které se bez elektriky neobejdou, používají energeticky náročné výrobky jako jsou například klimatizační jednotky a vybavují své byty a domy důmyslnějšími a na elektrice a energii závislými segmenty a systémy.“

